

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Zajištění závazků

Zajišťovací prostředky jsou právními instrumenty, jež posilují postavení věřitele vůči dlužníkovi. Je velmi časté, že strany hlavního závazku uzavírají ještě závazek další, akcesorický, jímž zajišťují závazek hlavní a posilují tak jistotu věřitele, že bude plněno řádně a včas.

Některé zajišťovací prostředky mohou plnit vedle funkce zajištění hlavního závazku ještě funkci další, uhrazovací. Nebude-li hlavní závazek splněn, bude věřitelova pohledávka uspokojena přímo ze zajišťovacího prostředku.

Zajišťovací prostředky jsou právními instrumenty, jež posilují postavení věřitele vůči dlužníkovi. Je velmi časté, že strany hlavního závazku uzavírají ještě závazek další, akcesorický, jímž zajišťují závazek hlavní a posilují tak jistotu věřitele, že bude plněno řádně a včas.

Některé zajišťovací prostředky mohou plnit vedle funkce zajištění hlavního závazku ještě funkci další, uhrazovací. Nebude-li hlavní závazek splněn, bude věřitelova pohledávka uspokojena přímo ze zajišťovacího prostředku.

Zajištění závazku může vzniknout pouze v přímé souvislosti s platně existujícím hlavním závazkovým vztahem (akcesorita). Zanikne-li hlavní závazek, zaniká také jeho zajištění. S výkladem zajišťovacích prostředků se pojí ještě termín subsidiarita, který znamená, že v případech, kdy poskytla zajištění závazku osoba odlišná od dlužníka hlavního vztahu, je tato osoba povinna plnit až v případě, že byl vyzván k plnění dlužník a neplnil.

Obecně jsou zajišťovací prostředky upravené v občanském zákoníku (smluvní pokuta, ručení, dohoda o srážkách ze mzdy a jiných příjmů, zástavní smlouva, zajištění závazků převodem práva, zajištění postoupením pohledávky, jistota, uznání dluhu - §§ 544 - 558 občanského zákoníku). Funkci zajišťovacího prostředku plní také zadržovací právo (§§ 175 - 180 občanského zákoníku). Úprava zajišťovacích prostředků v občanském zákoníku se použije i pro zajištění obchodních závazků, není-li v obchodním zákoníku úprava specifická (§§ 300 - 323 obchodního zákoníku). Komplexně je v obchodním zákoníku upraveno ručení, uznání závazku a bankovní záruka - zajišťovací prostředek použitelný pouze pro obchodní závazkové vztahy. Obchodní zákoník dále specifikuje a poněkud odlišně doplňuje právní úpravu smluvní pokuty a zástavního práva k věci.

Účelem sjednané smluvní pokuty, je povinnost účastníka, jež porušil některou povinnost vyplývající z hlavní smlouvy, zaplatit smluvní pokutu, a to i v případě, že druhému účastníku nevznikla žádná škoda.

Ručení je právní vztah mezi věřitelem a ručitelem, kdy ručitel je osoba odlišná od dlužníka, jímž ručitel bere na sebe vůči věřiteli povinnost, že pohledávku uspokojí, jestliže ji neuspokojí dlužník. Právní podstatou dohody mezi věřitelem a dlužníkem o srážkách z mzdy a jiných příjmů je, že dlužník souhlasí, aby mu jeho plátce mzdy prováděl srážky ze mzdy nebo jiných příjmů a poukazoval je na účet věřitele.

Věřitel může zajistit svou pohledávku také uzavřením smlouvy zástavní, smlouvy o převodu práva či postoupení pohledávky podle obecné právní úpravy. Také závazek dát jistotu lze splnit zejména zřízením zástavního práva nebo způsobilými ručiteli.

Uznání dluhu je zajišťovacím instrumentem plnícím dvě významné funkce. Uzná-li někdo písemně, že zaplatí svůj dluh určený co do důvodu i výše, má se za to, že dluh v době uznání trval. Uznáním dluhu tak dochází k přetržení běhu promlčecí lhůty, která dnem uznání začíná běžet znovu (v režimu občanského zákoníku desetiletá promlčecí lhůta, podle obchodního zákoníku čtyřletá). U promlčeného dluhu má takové uznání tento právní následek jen věděl-li ten, kdo dluh uznal, o jeho promlčení. Podle obchodního zákoníku nastávají účinky uznání i v případě, kdy pohledávka věřitele

byla v době uznání již promlčena.

Bankovní záruka je speciální zajišťovací institut použitelný pouze pro zajištění obchodních závazkových vztahů. Bankovní záruka stojí na podobném principu jako ručení, ale ručitelem u bankovní záruky může být pouze banka. Bankovní záruka vzniká písemným prohlášením banky v záruční listině, že uspokojí věřitele do výše určité peněžní částky podle obsahu záruční listiny, jestliže určitá třetí osoba (dlužník) nesplní určitý závazek nebo budou splněny jiné podmínky stanovené v záruční listině.

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Byznys a paragrafy, díl 32.: Konkurenční doložka](#)
- [Skryté ujednání v realitní smlouvě - zbytečná hra na schovávanou](#)
- [Odpovědnost člena voleného orgánu dle § 159 OZ a vymezení škody způsobené právnické osobě](#)
- [Vnosy do společného jmění manželů a jejich valorizace v aktuální judikatuře Nejvyššího soudu a Ústavního soudu](#)
- [Právo na přístup ke kamerovým záznamům: střet GDPR, informačního zákona a praxe veřejných institucí](#)
- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)